



Gemeente
Amsterdam

Onderwijs en welbevinden | West

factsheet | mei 2024

De onderwijsloopbanen van jeugdigen en hun welbevinden zijn in West vergelijkbaar met gemiddeld Amsterdam. Opvallend is wel dat we een daling zien in het aandeel achtstegroepers dat het streefniveau lezen en taal haalt, en tegelijkertijd een daling in het aandeel achtstegroepers dat basisschooladvies havo en/of vwo krijgt. En ondanks dat dit niet afwijkt van het Amsterdams gemiddelde moet toch genoemd worden dat 33% van de middelbare scholieren psychische klachten ervaart en 44% zich (zeer) vaak gestrest voelt door school of huiswerk.

Na het tonen van de onderwijspresentaties en het welbevinden in West gaan we in op verschillende mogelijke oorzaken van de afwijking van het gemiddelde. We doen dit aan de hand van drie domeinen, namelijk het gezin, de school en de buurt/omgeving.

onderwijsprestaties en welbevinden



gezin



school



buurt/omgeving



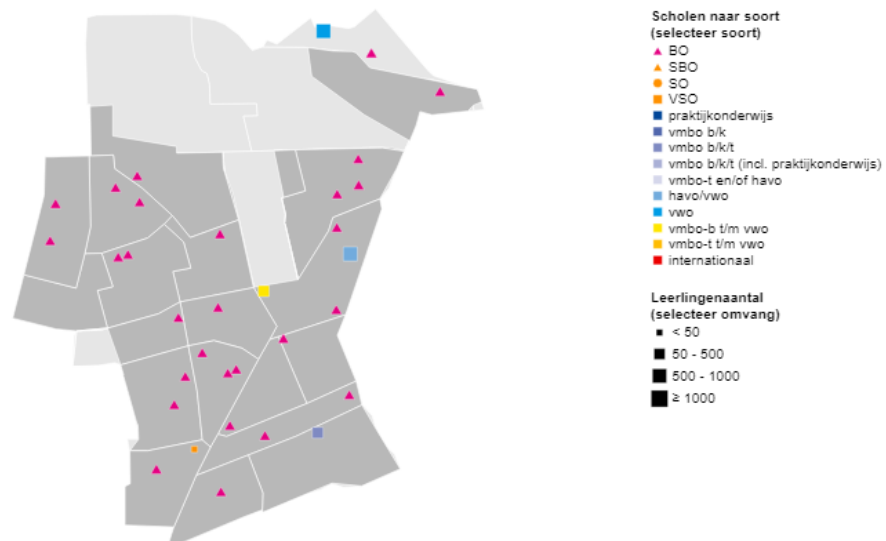
In deze factsheet worden de ontwikkelingen of verschillen tussen de gebieden binnen West getoond met figuren. Voor een weergave in kaartvorm kan geklikt worden op de figuur, dit leidt naar [het dashboard kerncijfers](#) op de website van O&S.

Onderwijslandschap

In stadsdeel West zijn 27 basisscholen met ongeveer 7.800 leerlingen, één school voor voortgezet speciaal onderwijs met ongeveer 30 leerlingen en vier scholen voor voortgezet onderwijs met ongeveer 2.300 leerlingen. Er gaan minder kinderen van de basisschoolleeftijd naar school in West dan dat er wonen; 6% gaat buiten West naar school. Dit is redelijk gemiddeld vergeleken met de stad als geheel.

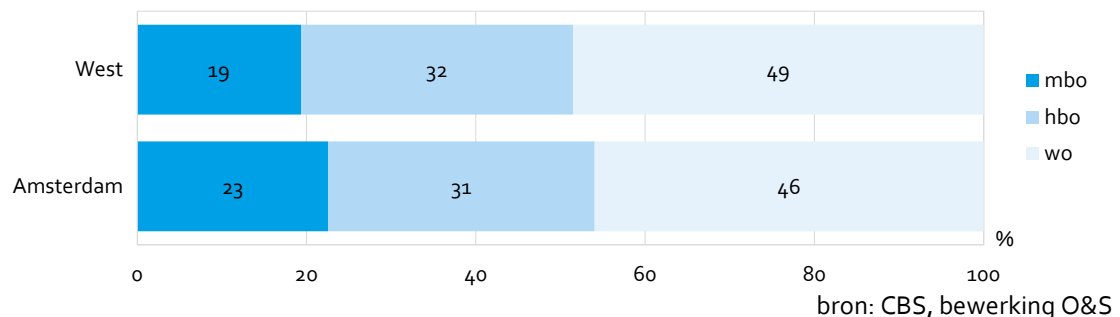
Als we kijken naar de ontwikkeling van het aantal 4 t/m 11 jarigen in West zien we een daling. Zo was dit aantal in 2020 rond de 9.000 en bedraagt dit in 2024 rond de 8.100. Deze dalende trend is niet zichtbaar voor 12-17 jarigen, dit zijn er al jaren ongeveer 6.000.

Figuur 1. Scholen in West



Jongeren uit West die een vervolgopleiding doen, doen minder vaak een mbo-opleiding (19% t.o.v. 23%) en gaan vaker naar de universiteit (49% t.o.v. 46%) dan gemiddeld in Amsterdam.

Figuur 2. Gevolgd niveau vervolgopleiding, schooljaar 2022/'23 (procenten)



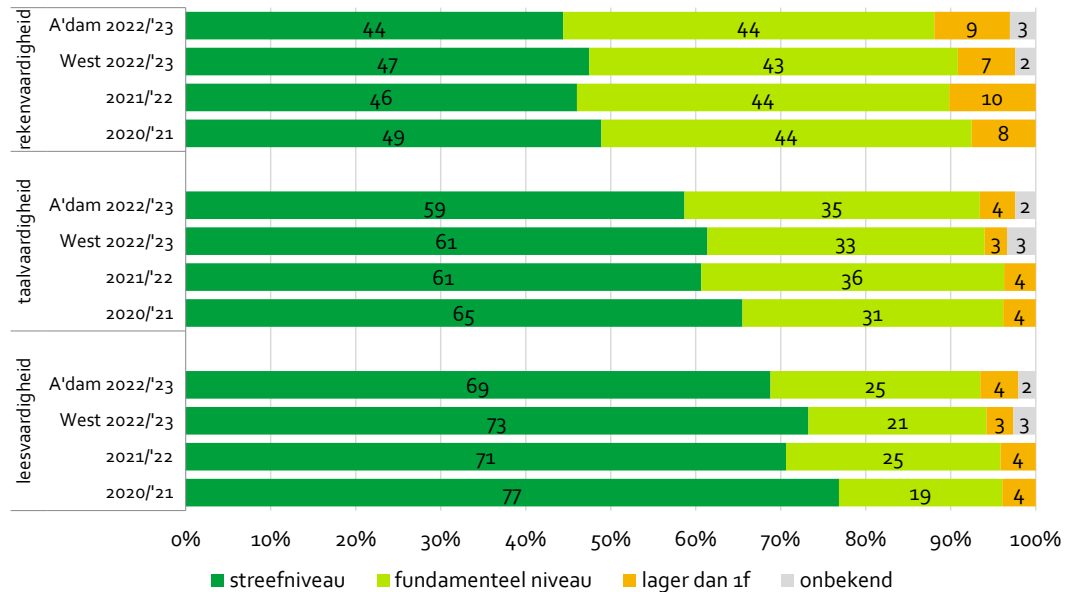
Met uitzondering van de studenten die aan de hogere hotelschool (The Hague, Campus Amsterdam) studeren, wordt hoger of wetenschappelijk onderwijs buiten het stadsdeel gevolgd. Dit geldt voor een deel ook voor de studenten uit West die middelbaar beroepsonderwijs volgen: van hen studeerde in 2022 27% in West (t.o.v. 17% gemiddeld). De overige mbo'ers studeren dus aan een mbo locatie buiten West.

Onderwijsprestaties en welbevinden

Resultaten einde basisschool

Op de basisscholen in West behalen relatief veel leerlingen [de streefniveaus lezen, rekenen-wiskunde en taal](#). We zien echter een afname van het aandeel achtstegroepers in West dat het streefniveau lezen en taalvaardigheid behaalt.

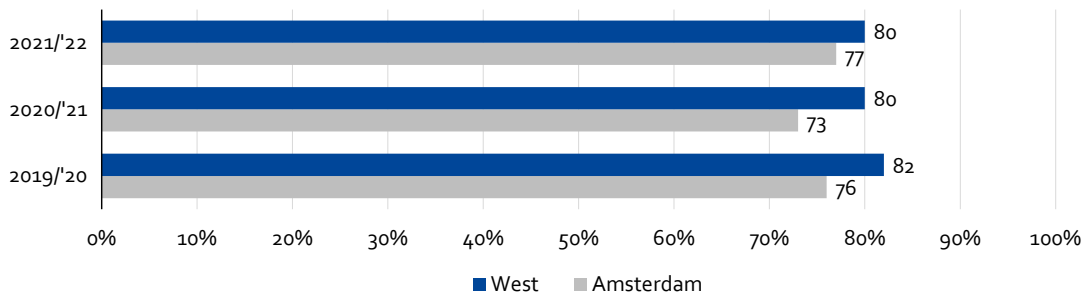
Figuur 3. Behaalde referentieniveaus in groep 8 op scholen in West (2020/'21-2022/'23) en Amsterdam (2022/'23) (procenten)



bron: DUO, bewerking O&S

Acht op de tien leerlingen in West ontvangt in groep acht een basisschooladvies voor vmbo-t t/m vwo, dit ligt hoger dan gemiddeld in de stad (77% in 2021/'22). Als we specifiek kijken naar de leerlingen met basisschooladvies havo en/of vwo dan zien we een daling in West van 60% in 2019/'20 tot 56% in 2021/'22.

Figuur 4. Achtstegroepers met een basisschooladvies voor vmbo-t, vmbo-t/havo, havo, havo/vwo of vwo, naar woongebied, 2019/'20-2021/'22 (procenten)



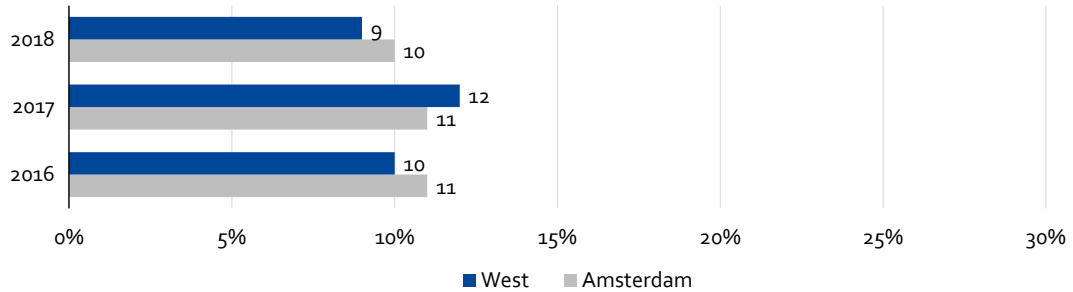
bron: CBS, bewerking O&S

Gevolgd niveau in de derde klas voortgezet onderwijs

In West stromen leerlingen in het voortgezet onderwijs even vaak als gemiddeld in de stad af naar een lager niveau dan het eerder ontvangen basisschooladvies. Dit zijn bijvoorbeeld leerlingen die met een havo basisschooladvies naar het voortgezet onderwijs gaan, en in het derde jaar onderwijs volgen op niveau vmbo-theoretisch. In leerlingencohort 2018, dit zijn leerlingen die in 2018/'19 begonnen op de middelbare school en in 2020/'21 in de derde klas zaten, stroomde 9% van de leerlingen uit West af naar een lager niveau, t.o.v. 10% gemiddeld in

de stad. Ook het aandeel opstroom is gelijk aan het Amsterdams gemiddelde. In Bos en Lommer is het aandeel afstroom met 13% iets hoger.

Figuur 5. Afstroom in derde klas vo, leerlingen woonachtig in West, cohort 2016-2018 (procenten)

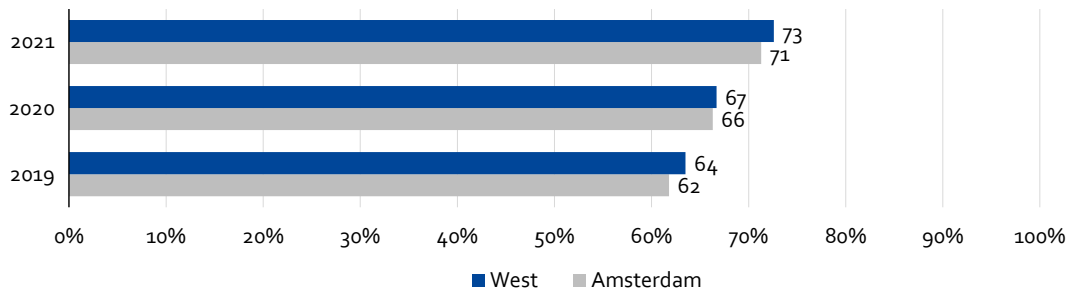


bron: CBS, bewerking O&S

Uitstroom van school

Het aandeel jongeren in West dat een startkwalificatie behaalt stijgt. In 2021 behaalde 73% van hen een startkwalificatie, t.o.v. 71% gemiddeld in de stad.

Figuur 6. Behaalde startkwalificaties 18-22 jarigen woonachtig in West en Amsterdam, 2019-2021 (procenten)

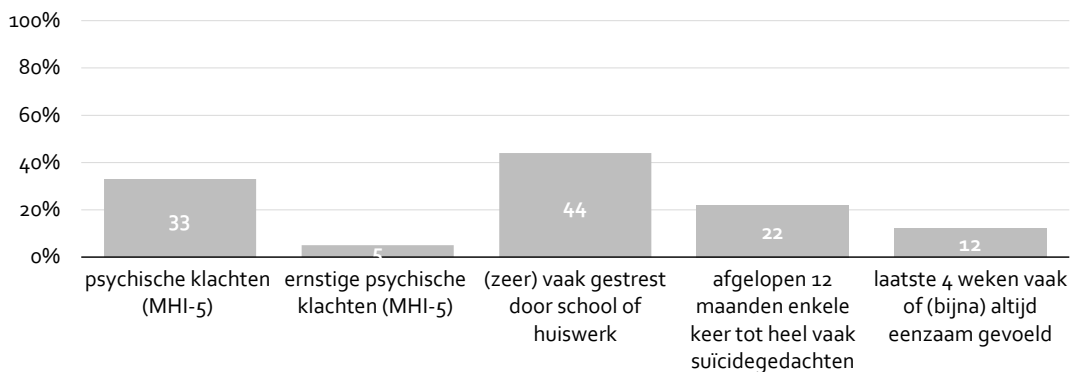


bron: Erisa, gemeente Amsterdam

Welbevinden

Een derde (33%) van de middelbare scholieren uit Westervaarde in 2021 psychische klachten (licht, matig, ernstig) en bij 5% ging het om ernstige psychische klachten. Daarnaast voelde 44%, van de scholieren zich (zeer) vaak gestrest door school of huiswerk. Een vijfde van de leerlingen (22%) had soms tot heel vaak suïcidegedachten en 12% voelde zich eenzaam. Al deze percentages wijken statistisch niet af van de rest van de stad.

Figuur 7. Welbevinden leerlingen klas 2 en 4 voortgezet onderwijs, leerlingen woonachtig in West, 2021 (procenten)



bron: [corona gezondheidsmonitor jeugd 2021, GGD Amsterdam](#)

Gezin

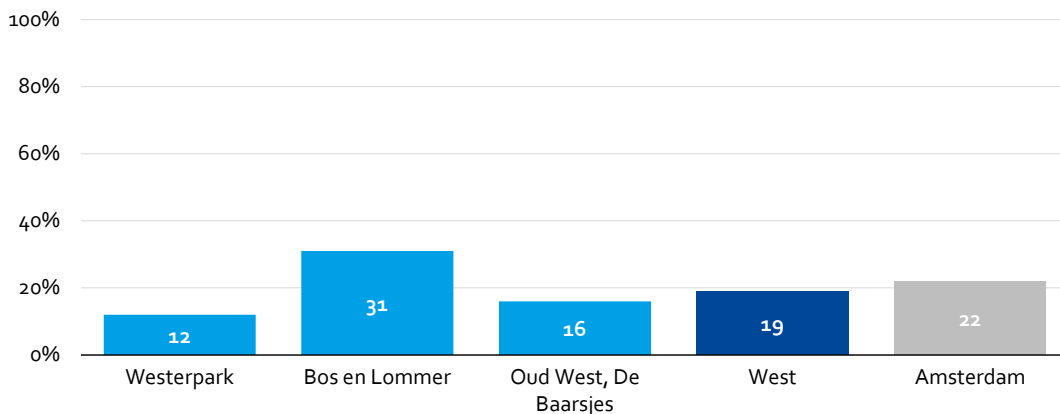
Het eerste domein gaat over de persoonlijke omgeving van de jeugdigen in West; in hoeverre biedt het gezin een omgeving waarin leren mogelijk is en wordt gestimuleerd? Dit hangt samen met verschillende factoren zoals het opleidingsniveau van de ouder(s), de financiële situatie thuis en de gezondheid van de gezinsleden.

Ouderbetrokkenheid speelt een grote rol bij een succesvolle schoolloopbaan, maar hier zijn geen gegevens over beschikbaar op stadsdeelniveau.

Fysieke gezondheid

Een vijfde van de tienjarigen in West had in 2019 overgewicht of obesitas, dit is vrijwel gelijk aan het gemiddelde in de stad. Echter, in Bos en Lommer had bijna een derde van de tienjarigen overgewicht of obesitas.

Figuur 8. Overgewicht of obesitas bij tienjarigen, West en Amsterdam, 2019 (procenten)



bron: Jij en je gezondheid GGD

Van de middelbare scholieren (tweede- en vierde klas) uit West sport of beweegt 86% wekelijks in de vrije tijd, vrijwel gelijk aan het gemiddelde in de stad ([bron: corona gezondheidsmonitor jeugd 2021, GGD Amsterdam](#)).

Middelengebruik en pesten

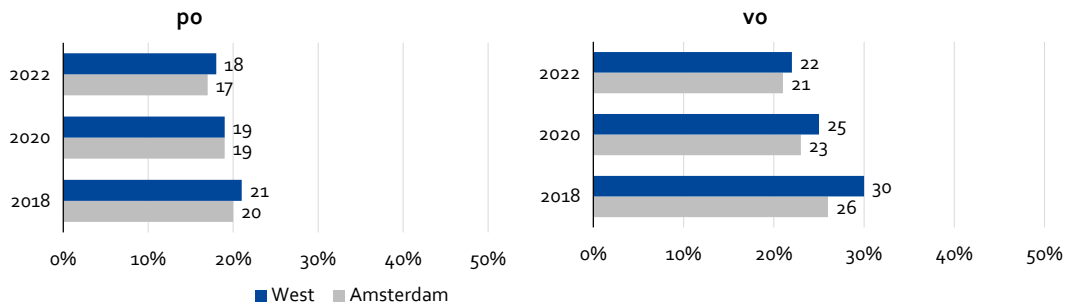
Van de middelbare scholieren uit West rookt zes procent wekelijks en tien procent heeft de laatste vier weken wiet of hasj gebruikt. Dit wijkt statistisch niet af van de rest van de stad. Veertien procent van de middelbare scholieren uit West is in de laatste vier weken dronken of aangeschoten geweest, dit ligt hoger dan gemiddeld in de stad (11%, [bron: corona gezondheidsmonitor jeugd 2021, GGD Amsterdam](#)).

Van de middelbare scholieren (tweede- en vierde klas) in West geeft 3% aan op school gepest te worden en 2% wordt gepest via internet (cyberpesten) ([bron: corona gezondheidsmonitor jeugd 2021, GGD Amsterdam](#)).

Opleidingsniveau ouders, financiële- en woonsituatie

Het aandeel ouders in West van po- en vo leerlingen dat geen startkwalificatie heeft behaald daalt gestaag over de jaren heen en lijkt erg op het gemiddelde van de stad; voor het po ging het in 2022 in West om 18%. In Bos en Lommer ligt dit percentage met 24% voor het po en 35% voor het vo een stuk hoger.

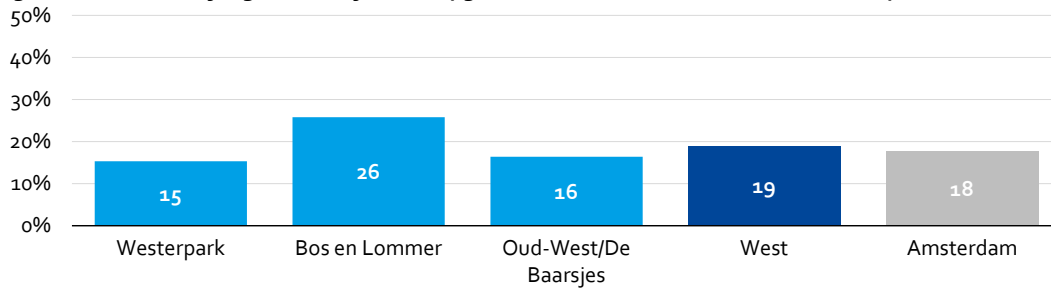
Figuur 9. Ouders van leerlingen in po en vo zonder startkwalificatie, West en Amsterdam, 2018-2022 (procenten)



bron: DUO/CBS (bewerking O&S)

Een vijfde (19%) van de minderjarige inwoners van West groeide in 2021 op in een minimahuishouden (<130% WSM en weinig vermogen), t.o.v. 18% gemiddeld in Amsterdams. In Bos en Lommer ligt dit aandeel met 26% hoger. Acht procent van de bewoners van stadsdeel West geeft aan problematische schulden te ervaren, dit is gelijk aan het gemiddelde in de stad.

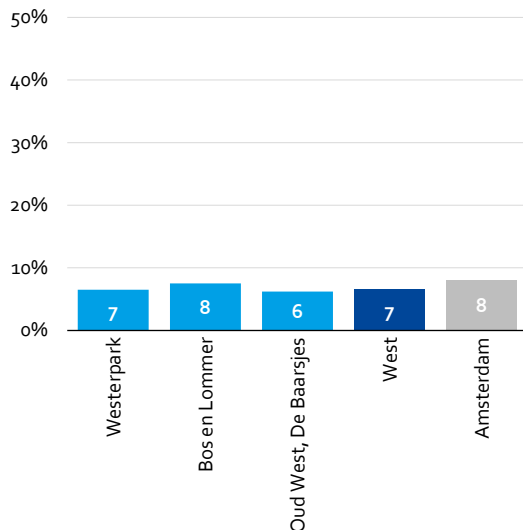
Figuur 10. Bewoners jonger dan 18 jaar die opgroeien in een minimahuishouden, 2021 (procenten)



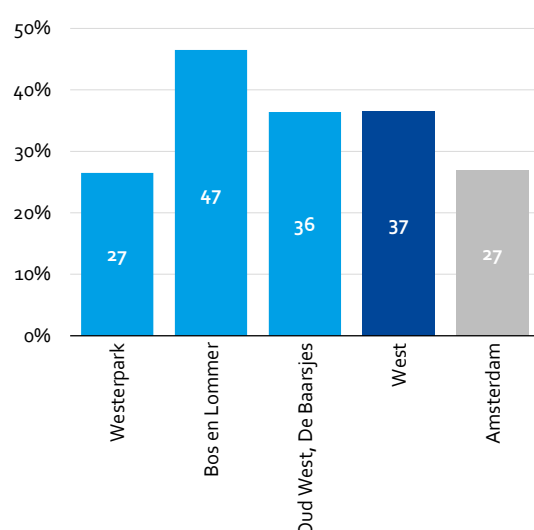
bron: CBS (bewerking O&S)

In West bestaat 7% van de gezinnen uit eenoudergezinnen in 2024 t.o.v. 8% in Amsterdam. Ruim een derde van de kinderen in West woont in een krappe woning (<20m² per bewoner), meer dan gemiddeld in Amsterdam. In Bos en Lommer gaat het om 47%.

Figuur 11. Eenoudergezinnen, 2024



Woningen met kinderen <20m² per bewoner, 2024



bron: Basisinformatie O&S

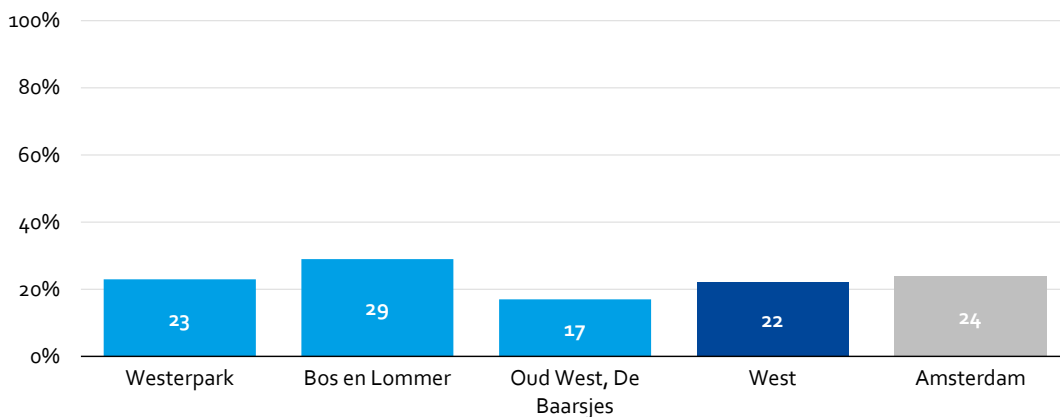
School

Het tweede domein dat van belang is voor de uitkomsten van de onderwijsloopbaan is het onderwijs zelf. Hoe ziet de leerlingpopulatie eruit op de scholen? Gaan er veel (doelgroep)peuters naar de voorschool? En hoe zit het met het lerarentekort in West?

Bereik vve en populatie scholen

Van de kinderen van 2,5 tot vier jaar in West heeft 22% een indicatie voor voorschoolse educatie, t.o.v. een kwart gemiddeld in de stad. In Bos en Lommer ligt dit aandeel met 29% hoger.

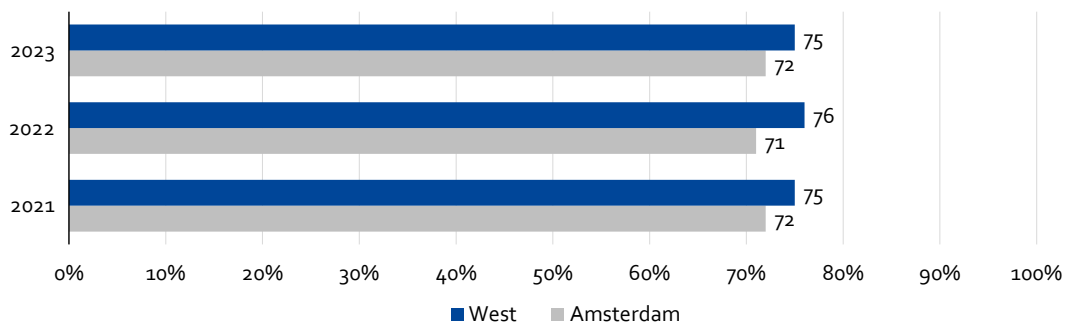
Figuur 12. Kinderen van 2,5 tot 4 jaar met een Indicatie voor voor- en vroegschoolse educatie (vve), West en Amsterdam, 2023 (procenten)



bron: Elektronisch Loket VVE

De deelname van de kinderen aan een voorschool ligt met 75% iets boven het stedelijk gemiddelde van 72%.

Figuur 13. Deelname aan voor- en vroegschoolse educatie (vve) van kinderen van 2,5 tot 4 jaar met een vve indicatie, West en Amsterdam, 2021-2023 (procenten)



bron: Elektronisch Loket VVE

Drie op de tien (31%) basisschoolleerlingen die in West wonen hebben een risico op onderwijsachterstand t.o.v. 32% gemiddeld in de stad in schooljaar 2022/'23. Dit zijn leerlingen die opgroeien in een huishouden met een laag inkomen en/of met ouders die geen startkwalificatie hebben behaald.

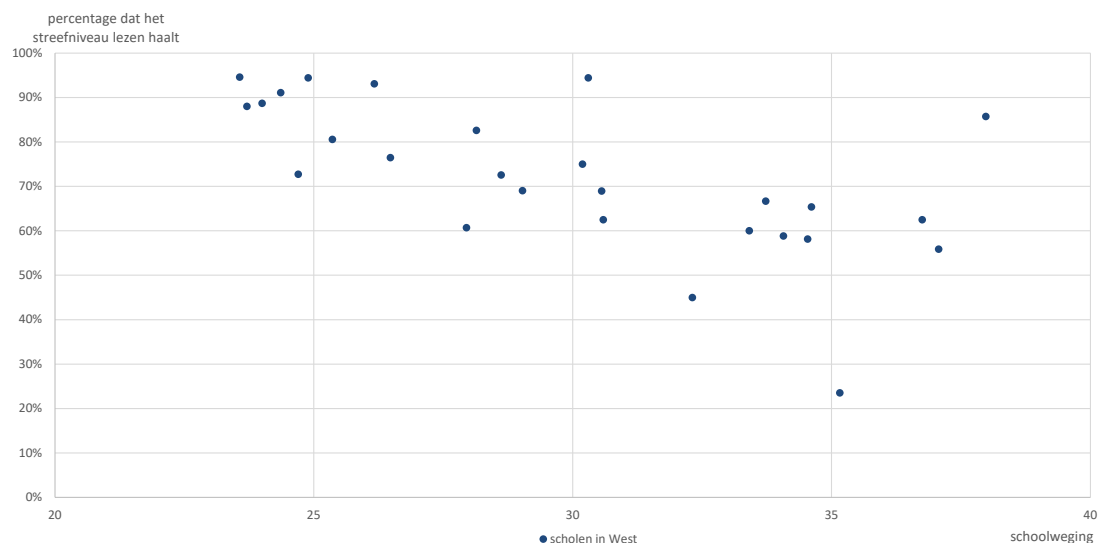
Lerarentekort en schoolresultaten

De scholen in West hebben minder dan gemiddeld in Amsterdam last van het lerarentekort. In het basisonderwijs lag het tekort in oktober 2023 met 14% lager dan de 19% gemiddeld in de stad. Het schoolleiderstekort in het basisonderwijs ligt met 4% in West fors lager dan de 28% gemiddeld in de stad.

Leerlingen in de basisschoolleeftijd in West wisselen gemiddeld ongeveer even vaak van basisschool als gemiddeld in de stad. Van de leerlingen die in cohort 2018/'19 t/m 2020/'21 in West in groep 8 zaten [wisselde 17%](#) een of meer keren van school, dit komt ongeveer overeen met Amsterdam (19%).

Het aandeel van de leerlingen dat het streefniveau behaalt in groep 8 voor rekenen, taal en lezen ligt voor basisscholen in West iets hoger dan gemiddeld in de stad, zie pagina 3 van deze factsheet. Op schoolniveau zien we na correctie voor de achtergrondkenmerken van de leerlingen dat er verschillen zichtbaar blijven in de resultaten tussen scholen. Zo is er een school met een gemiddelde schoolweging van 30, dus een wat gemengdere school als we kijken naar het aandeel leerlingen met een risico op onderwijsachterstand, waar ruim 90% het streefniveau leesvaardigheid haalt maar ook een vergelijkbare school (als we kijken naar schoolweging) waar ruim 60% dit haalt.

Figuur 14. Percentage leerlingen per school dat het streefniveau leesvaardigheid haalt naar schoolweging, basisscholen in West, 2022/'23 (scholen met in totaal >15 getoetste leerlingen)



bron: DUO, bewerking O&S



Omgeving

Het derde domein dat van belang is voor de onderwijsloopbaan is de woonbuurt/omgeving van een kind. Hoe ziet de omgeving waar de kinderen opgroeien eruit wat betreft groen, speelaanbod en het aanbod van voorzieningen? En hoe veilig is het in het stadsdeel?

Aanbod voorzieningen

Bewoners van West zijn gemiddeld tevreden over het aanbod van groenvoorzieningen, openbaar vervoer in hun buurt en hoe schoon de buurt is, en iets meer tevreden dan gemiddeld in de stad over de speel- en jongerenvoorzieningen. De bewoners van Bos en Lommer vinden hun buurt echter minder schoon dan gemiddeld.

Tabel 15. Mening bewoners West over voorzieningen in de buurt en oordeel over schoon, 2023

	Westerpark	Bos en Lommer	Oud West, De Baarsjes	West	Amsterdam
rapportcijfer					
aanbod speelvoorzieningen	7,1	7,2	6,8	7,0	6,7
aanbod groenvoorzieningen	7,1	7,1	6,9	7,0	6,9
aanbod openbaar vervoer	7,3	7,4	7,7	7,5	7,5
tevredenheid					
buurt (zeer) schoon	38%	31%	35%	35%	35%
aanbod jongerenvoorzieningen	50%	53%	45%	48%	45%

bron: WiA, Veiligheidsmonitor

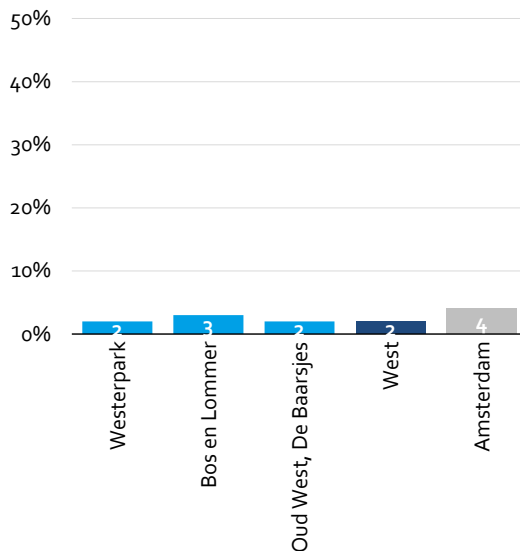
Veiligheid

Bewoners uit West voelen zich iets minder vaak onveilig (2%) en ervaren minder vaak veel overlast (15%) dan gemiddeld in de stad (respectievelijk 4% en 17%). In Westerpark ervaren de bewoners minder vaak veel overlast (12%), en in Bos en Lommer juist meer (17%).

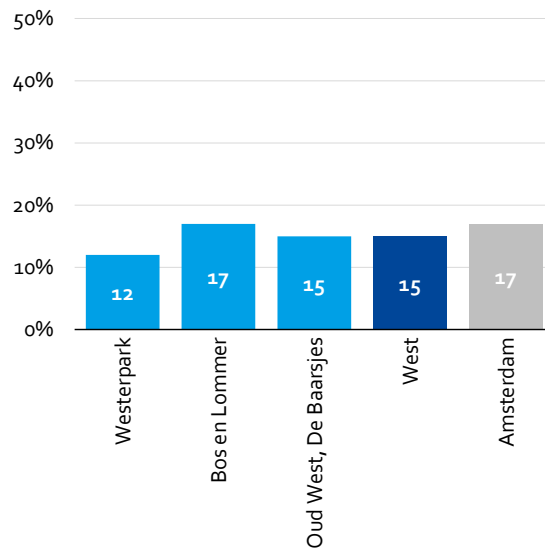


Figuur 16.

Bewoners die zich vaak onveilig voelen in de eigen buurt, 2023



Bewoners die veel overlast ervaren in de eigen buurt, 2023

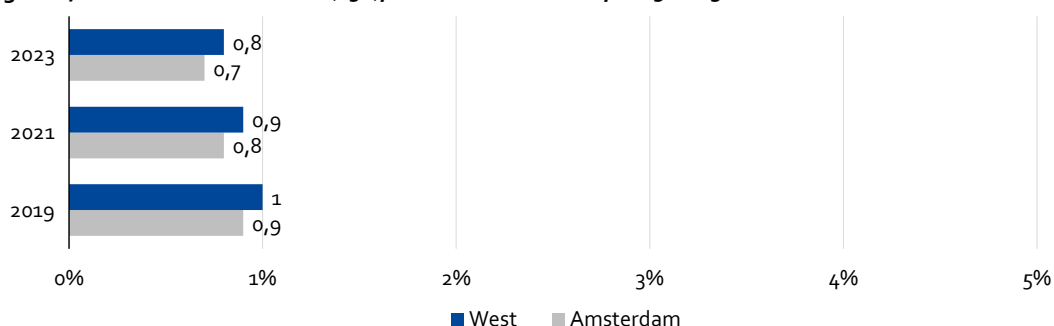


bron: Veiligheidsmonitor

Bij geregistreerde criminaliteit onderscheiden we [High Volume Criminaliteit](#) (veelvoorkomende delicten) en [High Impact Criminaliteit](#) (delicten die het slachtoffer persoonlijk raken, zoals geweld). High Volume Criminaliteit kwam in 2023 in West het meest voor in de Helmersbuurt, de Spaarndammerbuurt/Zeeheldenbuurt en in de Houthavens. High Impact Criminaliteit kwam het meest voor in de Frederik Hendrikbuurt.

Het aandeel volwassen verdachten in West is, net zoals de stedelijke trend, in eerdere jaren afgenomen en lag in 2023 met 0,8% rond het Amsterdams gemiddelde van 0,7%. Dezelfde dalende trend zagen we als het gaat om jeugdige (12-24 jaar) verdachten. In 2023 ging het bij de jeugdige verdachten om 1,9% in West, vergelijkbaar met Amsterdam als geheel (2,1%).

Figuur 17. Volwassen verdachten (25+), West en Amsterdam, 2019-2023



bron: Politieeenheid Amsterdam

Meer informatie...

<https://onderzoek.amsterdam.nl/interactief/dashboard-kerncijfers>
foto: Sanne Couprie 2021; Edwin van Eis 2023, 2023

Auteurs

Merel van der Wouden
Mathilde van Rijsewijk

m.van.der.wouden@amsterdam.nl
m.van.rijsewijk@amsterdam.nl

Colofon

Onderzoek en Statistiek
onderzoek.amsterdam.nl

Opdrachtgever

Onderwijs, Jeugd, Zorg en Diversiteit
(OJZD)